

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

2 de Communium rerum diuisione, seu de communi diuidundo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

DE REBUS COMMVNIBVS, CON- FVSIS, ET PROPRIIS DISTINGVENDIS.

LIBER V.

De diuisione rerum priuatarum in communes, confusas, & proprias. Cap. 1.

- 1 Continuatō libri, & de diuisione rerum, in communes, confusas, & proprias.
- 2 Communis duplex, pro diuiso & pro indiuiso, & quid utraque.
- 3 Propria res qua dicitur.
- 4 Confusae res qua.
- 5 Communes res pluribus de causis nobis cum aliis.

Res omnes rursū, quae liberae aut seruae sunt, aliam diuisionem exposcunt, ut earum qualitatem significantius explicemus, potissimū res quae sunt priuatorum hominum, proinde hoc libello tractandae sunt. In primis itaque priuatorum res seu singulorum, vel communes sunt, vel confusae finibus, vel separatae seu propriae. Communae est, quod duorum vel plurium est, idque vel pro indiuiso, vel pro diuiso, ut *l. magis puto, §. si de reb. eorum qui sub iur. & c. lib. 2. P. tit. 6. P. l. reite, 2. de verb. sign.* Pro indiuiso, quod ad omnes ut vniuersos, non vt ad singulos, pertinet: qualia sunt, quae vniuersitatis dicuntur, vt theatra, stadia, & his similia, quae communia sunt ciuitatū, quae singulorum non sunt, *l. in tantum, §. vniuersitatis, de re. diu. lib. 1. P. tit. 8. l. 2. quod cuiusque vniuers. lib. 3. P. tit. 4. l. sed si hoc, §. qui manus mittitur, de in ius vocan.* Pro diuiso commune, quando in vna re communi quilibet partem suam nouit, *l. reite.* Et hoc commune magis accedit ad proprium, quam prius commune. Neque tamen commune aliquod eo modo, quo commune vocatur, proprium dici potest, *l. Quintus Mutius, n. de auro & argen. leg. lib. 34. P. tit. 2. hanc enim inter se pugnantia: sicut & Martianus suum, communi opponit, in l. tantum, §. religio sum, eod.* Nec meum proprie commune dicitur, nisi meum commune, hoc est, id quod ego in communi habeo, *l. ferui electione, §. §. 1. de condi. inst.* Et non quod socius in eodem communi habet, *l. felfo, de commun. rer. alien. C.* Sic recte paucis Caius de liberta communi mihi videtur resoluisse. *Si quis libertam, inquit, l. iud. 46. de ritu nuptia. lib. 23. P. tit. 2. communem dixerit, libertam eius esse negari non potest, licet alterius sit liberta.* Et si ius respicias, quod quis in re habet commune, proprie suum dicitur, facta ad illud relatione. Atque ideo illud legare, vendere cedere, reue potest, siue res sit communis pro indiuiso, siue pro diuiso, *l. 3. §. 4. de commun. rerum alienat.* si corpus rei communis pro indiuiso inspicias, siue socii voluntate in re communi nihil licet agere, nisi ad quod res communis destinata est, *l. 2. de seruis. tit. generalis, l. Sabini, com. diuid. P. l. parietem, de ser. urb. ca. in re communi, ca. §. 7. §. c. quod omnes tangit, de reg. iur. in 6. vbi de his late tractatur.* Nam ad eum vltima, ad quem res parata est, vel re potest, inuito etiam socio, socius, *l. si des. commun. diuid. l. si socii, §. item Mele. pro soc.* Potest que rescire rem, non quidem iure seruitutis inuito socio, *l. parietem, de seruis.* sed iure societatis, si necessarium sit, *l. si socii, §. item respondit.* Propria res est, quae communis non est, proprium, *§. com. praed. lib. 8. P. tit. quae alterius, seu aliena non est, §. proprius, de hered. inst. ad Iustm.* quae solius est, siue vni soli coeuenit, *§. 1. de pot. pot. l. omnes populi, de inst. §. iur. idem qd suum, ca. 1. de foro compe. in Clem. tauum, meū separatim.* Confusae res sunt, quae pertinent ad dominium, quae finibus iunctis distinctis, *l. quaedam, de actio. vnde & finium regendorum iudiciū.* Communes res pluribus ex causis nobis esse possunt cum aliis, vel ratione hereditatis, vel ratione contractus, vel ex conuentione societatis. De societatis communiōne hic nihil dicemus, cum eius tractatio proprium receperit locum inter contractus. De aliis tantum pauca, ex quibus, veluti ex quasi contracta, actio proficitur, *§. item si inter aliquos, de obligat. qua ex qua. contr. nati. apud Iustm.* De diuisione seu solutione communis agemus quoque, in qua & de natura communiois agere necessarium erit, prout tractatio obicit. Nec enim quisquam iniustus in societate communiōne ue retinendus est, *l. fin. com. diuid. in P. l. actione, §. item qui pro socii in P. l. i. amandis, C. eod. etiam si pacto conuenit fuerit, ne diuisio fiat, l. in hoc iudicium, 14 §. pen. eod. tit. P.* ob fugiendas discordias. *l. in re communi, 25. de seru. urb. praed. l. 10. P. tit. 2. l. 2. §. 1. de iur. iur. an. prop. cal. dan.*

semis, de leg. 2. l. qui neg, in fin. de reb. eor. qui sub iur. P. Nec omnes coniungit ad societatem cōsensu, sed & aliquando res, & si duobus vna res legeretur, *l. heredes eius, 26. §. non tantum, fam. ercisc. §. item si inter. de obli. qua ex qua. contra. nati.*

De communium rerum diuisione, seu de communi diuidendo. Cap. 2.

Lib. 10. P. tit. 3.

- 1 Communi diuidendo iudicium quid.
- 2 Communi diuidendo iudicium in aliud nomen transit, ratione rei diuidendae in familia erciscunda & finium regendorum.
- 3 De affinitate trium iudiciorum, communi diuidendo, familia erciscunda, & finium regendorum: quod omnes sint de rebus communibus, duplicia iudicia bona fidei ad iudicationem admittunt, non excluditur a diuisione petenda per triginta annos, in vtriusq. actor iurat de calumnia.
- 4 Differentia iudicii communis diuidendo, & familia erciscunda.

Comuni diuidendo iudicium est, in quo tantum de diuisione rerum ipsarum agitur. Et si quid in his damni datum, factum ue est, siue quid eo nomine aut abest alicui sociorum, aut ad eum pertinet ex re communi, *Paul. l. 3. com. diu.* Oportet itaque res communes esse, aliter cessat, *l. 1. com. diu. in P. §. Proinde* ubi iudicium; res communis diuidenda est, ibi habet locum communi diuidendo iudiciū, sed illud pro diuersitate rerum transit aliquando in aliud nomen: ut si agatur de hereditate diuidenda, ibi dicitur alterius nominis ob quandam particularem aduenientem notatam, familiae erciscundae. Et si de confusione finium distinguenda, quae communem rem facit, propter confusionem, dicitur finium regendorum; ubique tamen generalis communi diuidendo iudicii substantia & modus latet. Et proinde fere istis tribus iudiciis aequalis est substantia. Nam si consideres res, inuenies in vtriusque de rebus agi corporalibus, & de praestationibus faciendis, si consideres personas, inuenies tria ista duplicia esse iudicia, & quemlibet esse actorem, & reum posse, quod par causa omnium videatur, & magis enim videri actorem, qui ad iudicium provocasset, *l. 3. §. si eo. P. §. quaedam, de actio. l. 2. §. in familia, & l. inter coheredes, 45 §. qui familia, fam. ercisc. P. l. iudicium, 10. fin. regundo. P. l. actiones, 36 §. mixta, de act. in P. l. in tribus, 33. de iud. in P. vel si plures provocassent, quem fors tulisset iacta, *l. in tribus, §. l. seq. sed si ambo, de iud. P.* vt infra in familiae erciscundae dicitur iudicio. Sunt & familiae erciscundae & communi diuidendo iudicia bona fidei, *l. actionum autem, de act. nam communi diuidendo huiusmodi dicitur, l. 4. §. hoc iudicium, com. diu. in P.* & familiae erciscundae, *l. non est ambiguum, 9. C. fam. ercisc.* Et possit etiam comprehendi sub communi diuidendo finium regendorum, nisi alienum quis dicat eam quaedam glossa, *Accur. in §. actionum autem, in verbo, com. diu. ap. Iust. de act. videri in ea ad iudicationem, quae fit in illa de aliena, per iudicem, l. 2. §. reg. in P.* quod tamen non probat, cum & ad iudicationem & eodem rationem fieri per hanc actionem sciam, *l. fin. reg. & ideo nihil domino deperire, qui pecuniam condemnatione pro ad iudicationem accipiat.* Et satis constat istas ad iudicationes fieri in communi diuidendo, & familiae erciscundae, aequa lance ac in finium regendorum. Ita enim vnico contextu tribus his iudiciis ad iudicatio permittitur potestati iudicis, *§. quaedam, vers. in tribus, de act. ap. Iust. §. si de off. iud. & tamen id non prohibet, quin communi diuidendo, & familiae erciscundae iudicia sint bona fidei.* Commune etiam diuisoribus iudiciis, ne 30. annor. spatium quis a diuisionis petitione excludatur, *l. 3. in quib. caus. cess. long. temp. praescrip. lib. 7. C. tit. 34. vide l. 2. §. ad hoc, vers. nemo itaq. de anna. excep. li. 7. C. tit. 40. Item in singulis debent contententes ab initio de calumnia iurare, non calumniandi causa litem intendere, & non calumniae causa ad iudicationes ire, *Paul. in l. inter coheredes, 45 §. qui familia, fam. ercisc. li. 10. P. tit. 2. l. 2. §. 1. de iur. iur. an. prop. cal. dan.***

¶ Distinguitur tamen communi diuidendo a familiae erciscundae iudicio, quod per hoc sit corporaliū diuisio, quarum dominium habemus, non etiam hereditatis, *l. per hoc, 4. com. diuid.* Respicit itaque res singulares tantum vt communes, nō vt alterius qualitatis, id est, hereditatis. Et ideo si res hereditatis sint, & tamē petatur diuidi, nō vt hereditatis petuntur, sed vt communes simpli-

citer, *vt in l. si filia nupta, 20 § famil. ercis.* & recte quoque pro his hoc iudicio agitur, omnesque veniunt res in hoc iudicio, nisi si quid ex communi consensu exceptum est, *l. in iudicio, 13. com. diu. l. si ades, 12. eo.* Et ita nihil interest quoque, an ex societate an sine societate res communis sit, vtrumve quidam rem vnam emerint, vel ex legato illis contigerit: Nam in vtriusque casibus habet locum communis diuidendo iudicium, *l. 2. com. diu. in P.* Inspecimus enim hic tantum diuisionem & communionem: communionem autem & presentem, & quæ fuit: at esse desit, ad effectum videlicet recipiendi partem æstimationis, cum his, quæ bonæ fidei actiones sequantur, *l. in summa, 11. l. sed postquam, 9. eod.* Considerata itaque res hic diuiduas & indiuiduas, & personas contententium, & modum diuidendi.

De diuiduo & indiuiduo. Cap. 3.

- 1 *Indiuiduum & diuiduum quid.*
- 2 *Natura suar res corporales diuidue. Punctum natura indiuiduum.*
- 3 *Atomus aliudve corpus sine natura indiuiduum.*
- 4 *Natura diuidua & re qua.*
- 5 *Res corporales indiuidue ratione compositi & forma substantialis qua.*
- 6 *Res corporalis indiuidua, ratione forma artificialis.*
- 7 *Indiuiduum rei quid est.*
- 8 *Indiuidua vel diuidua ex causa siue ciuilitate, vel ex lege qua præter naturam sunt dispositione, obligatione, & solutione.*
- 9 *Diuiduntur indiuidua intellectu, doctrina, & causa.*
- 10 *Diuidua & indiuidua obligatione qua.*
- 11 *Diuiduum solutione quid.*
- 12 *Indiuiduum solutione quid.*
- 13 *Indiuiduum diuiduum in pecunia æstimata.*
- 14 *Vestigialis ager ratione solutionis censu indiuiduus.*
- 15 *Iura seruitutium quomodo indiuidua.*
- 16 *Res corporales commodes diuidue diuiduntur paucis exceptis.*
- 17 *Ita iudicium communi diuidendo veniunt præstationes, quod agi debuit, vel actum est communi nomine impendia, rei deterioratio, arborum succisio, conuicta & alia.*
- 18 *Persona, qua possim hoc iudicio agere.*
- 19 *Minor, maritus in re dotata, ecclesia, ad diuisionem prouocare nõ possunt: ab alio tamen ad eam vocari possunt.*
- 20 *Pendente communi diuidendo, res alienari nequit.*
- 21 *Modus diuidendi quis.*
- 22 *Emittionis cautio vicissim a partem accipientibus præstatur.*
- 23 *Diuisio vicem actionis obinet.*
- 24 *Actio communi diuidendo duplex, directa & utilis.*

DE diuiduis & indiuiduis videbis quædam singularia in familia erciscundæ iudicio. Nunc de his in vniuersum latius, quod & infinitis propemodum iuris ciuilibus locis adferet lucem. Itaque diuiduum dicitur, quod in partes discretas potest separari: indiuiduum, quod nequit pati sectionem. Verum diuidua vel indiuidua dicuntur vel re ipsa, vel natura sua, vel ex causa præter naturam.

¶ *Natura sua omnes res corporales diuidue sunt, vt fundus, homo, vestis, lapis, & similia, l. 1. §. quædam, de rer. diu. l. si quis duas, §. si quis parte, com. præd. l. quod in rerum, §. si quis post, de lega. hinc nõ excipio, vt aliqui punctum, quando quidem corporalis res non est, cum nec latitudinem, nec longitudinem habeat, nec profundum, nec comprehendat aliqua mixtionem. Neque corporalia mirum est diuidi, cum partibus elementaribus content, & omnia composita partes habere necesse est, & ideo in eas solui possunt, l. nihil tam naturale, de reg. sur. c. 1. eo. apud Greg. Sic animalia diuidi & disseccari possunt in similes & dissimiles partes: vt similes nerui, in partes & neruos: caro, in carnis partes, &c. dissimiles, vt manus in digitos, vel in partes carneas, &c. ¶ Et quod in corporibus indiuiduum natura dici posset, esset atomus, vel elementa ipsa quatuor prima, si vlla pura apud nos inueniretur, & illa proprie. Nam atomus si corpus est, & quandam habet elementarem compositionem: nam elementarum tantum corpus videtur, alia pura elementa nullo modo. Si ponamus quoque incorruptibilia ea, que in æthere continentur, & illa indiuidua necesse est sectione dicemus.*

¶ *Natura sua diuidua sunt, & re, quæ partis præstationem accipiunt, quæ in numero consistunt, & numero diuiduntur, vt promitto decem aureos, decem tritici modios, decem homines, illa pro parte recte natura diuidi possunt, l. 2. §. & harum, de verb. obl. Naturæ quoque & re diuidua dici potest, quod in partes similes*

natura diuiditur, vt dum fundus in fundos, locus in loca, *l. si in 2. locum, 60. de verb. sign. l. quod in rerum, §. si quis, & l. plane, §. si de leg. 1. l. si quis, §. plane, com. præd. l. 1. & l. ad officium, C. com. diu. §. si familia, de offi. iud. doctus in domos diuiditur, l. binas ades 35. de seru. urb. præd. l. si quis duas, §. si quis partem, com. præd. lignum in ligna, & sic de similibus, in quibus retinetur nomē substantiale, quod naturæ propriam significat. ¶ Et hoc modo natura considerata pro formali & substantiali quadam compositione, quæ certum quoddam indiuiduum determinat, res corporales quædam indiuiduæ dicuntur, non re quidem ipsa, quia, vt dixi, omnes diuidi possunt, sed ratione totius compositi: quod si diuidatur, tale amplius non dicitur, vel nõ saltem tale perfectum: veluti homo qui constat anima & corpore, vnus diuidi non potest in plures homines. Sic de aliis animalibus viuus, quæ commode sine nominis interitu diuidi nequeunt in partes, in §. si familia, de offi. iud. ap. Iust. in. c. ad forte mihi gladium, de præsum. imo impossibile, quia res quæ vno spiritu continentur diuidi, tales non sunt, quales erant, l. rerum mixtura, de vsucap. ¶ Et quia in plerisque ars naturam imitatur, & quæ artificio hominis habet vnam certam formam, ex qua talia dicuntur, illa quoque nõ patiuntur sectionem artificio inspecto in partes, quia post diuisionem talia quæ sunt non erunt, vt in scripto, arca, nauis, & similibus apparet, quia forma dat esse rei, l. Julianus, §. si quis rem, ad exhiben. ¶ Indiuiduum tunc re ipsa est, quod incorporale est: item id, quod si diuidatur, desinit esse tale quod dicebatur, l. de rerum diuis. §. 1. de reb. corp. & incorp. talia quæ neque tangi videri potest, vt iura, dominium, operæ, l. heredes, §. an & ea, sum. ercis. un. seruituties, l. seruitut. 1. 4. de seru. l. 2. §. & harum, l. stipulationes nõ diuiduntur, de verb. oblig. l. si de commissis, §. pen. de leg. 3. ¶ Ex causa præter naturam diuidua vel indiuidua dicuntur, quæ aliis ciuilitate, aliis ex lege indiuidua vel diuidua dicuntur, vel dispositione, vel obligatione, vel solutione, vel omnibus his modis simul. Diuiduum hoc modo dispositione est, quod in intellectu est diuiduum, & secundum eum modum lex eius partis commercium admittit, vt indiuiduum de cuius parte lex respicit commercium. ¶ Diuiduum tunc per se indiuidua intellectu, facilius cognitionis & docendi gratia, vt hereditas indiuidua est per se res quia res est, quamuis hereditatis res diuiduæ, l. de re diu. At illa diuiditur iure ciuili in duodecim vncias, l. seruuum meum, §. hereditas, de hered. insti. P. §. hereditas, eo. tit. ap. Iust. ita diuerso respectu diuidua & indiuidua. Interdum etiam lex de toto permittit disponere, & ita ratione actus illius, res indiuidua de parte prohibitione facta hoc modo de feruitute generaliter in totum dispositio permittitur, vt ex toto constituantur pro parte eam constitui, & pro parte non constitui, fieri non potest, l. via timoris, de seru. in P. Et ita stipulationes earum rerum quæ diuisionem non recipiunt, indiuiduæ sunt, l. 2. §. & harum, & d. l. stipulationes, non diuiduntur, de verb. oblig. licet & a pluribus illa sigillatim ex integro fieri non possunt, nec promissiones singulares valent, donec nouissima cessione firmetur, l. per fundum, de seru. rust. præd. l. vnus ex sociis, de seru. rust. generali. ¶ Sic tunc pro parte nec debet nec solui, nec peti potest opera, l. libertus, 15. de oper. libert. lib. 32. tit. 1. & l. 3. eod. tit. Diuidua obligatione dicuntur, quoties lex diuidit obligationem inter plures, pro hereditaria puta portione, quod regulare est, l. 1. C. si cer. pet. 2. & si de hered. act. l. ea que, C. famil. ercis. Indiuiduum autem obligatione, quando eadem obligatio sequitur plures heredes in solidum, siue ea sit debitoris, siue creditoris, vt in seruitutibus operis, & iure patronatus: sicuti dum seruus plarium communiter acquirit, l. seruus communis, 27. de stipulat. seru. lib. 45. P. tit. 3. Idipsum in obligatione facti, quæ obligatione est indiuidua, vt & præstatione, d. l. stipulationes non diuiduntur, §. idem puto. quamuis ab initio factum pro parte promitti possit. ¶ Diuiduum tunc solutione est, quoties facta partis solutione lex tribuit vim liberationis pro parte soluta, quod regulare est, §. 1. quibus mod. toll. oblig. l. si stipulatus sum, §. 1. de sol. ¶ Indiuiduum tunc solutione, quando quis soluens partem, tamen pro parte non liberatur, vt in prædictis seruitutibus, operis, & facti. Plura paucis explicat Vlpianus, in l. in executione, §. cum suis §§. de verb. oblig. de his dum ait: in executione obligationis, sciendum est quatuor causas esse, nam interdum est aliquid, quod a singulis heredibus diuisim consequi possumus: aliud quod totum peti necesse est, nec diuisim præstari potest: aliud, quod pro parte petitur, sed solui nisi totum non potest: aliud, quod solidum petendum est, licet in solutione admittat partem executionem. &c. etenim de singulis exempla profertur, & explicat, quæ videto. ¶ Præter tunc causam naturalem etiam potest fieri diuisio, vt si res quæ sit indiuidua præstatione, æstimetur pecunia:*

vt nullu